

WASHINGTONSKO TEDENSKO PISMO

60,000 uslužbencev je potrlih na duhu. — Ekonomija jim sedi na tilniku. — Podvrženi so preizkušnjam o njih sposobnostih. — V departmentu za notranje zadeve so bile nekega dne odstranjene vse ure. — In pel je zvon, da jih je opomnil, kdaj prično in kdaj nehati z delom. — In tako marsikaj ekonomija, marsikaj ...

Washington, D. C. (F. P.) — Šestdeset tisoč civilnih uslužbencev v raznih izvrševalnih departmентаh in v glavnem mestu je potrlih na duhu. Njih navdušenje za znanstvene pridobitve je prišlo usipati; njih upi, da bodo na stara leta prejeli penzijo in lepo živeli v miru, so omajali vsled malenkostnih ekonomskih smernic Coolidgeve uprave, ki se trdno ovija okoli njih.

Seveda se ne morejo potihniti v take razmere kot kmetje v Evropi pred desetletji, ki so obdelovali zemljo. Kajti po njih nogi ni zemlje, ampak raztezajo se na milje dolgi hodniki iz betona. Mogoče bodo sami sebe nekega dne pričeli smatrati za kmete tlakovanih hodnikov. Kakor so njih bratje tam okraj morja imeli malo pravic razmišljati o svojem pravu, toliko več pa so morali misliti o svojih dolžnostih glede pokorščine in molčnosti, tako jih imajo tudi oni.

Teh 60,000 civilnih uslužbencev je klasificiranih po njih zmoglostih in sposobnostih in po imenu sta od te klasifikacije dvajset njih vrstama in plačanje so načelniki napredni in inteligentni, je taka klasifikacija koristna za uslužbence. Ako so pa pisarniški načelniki nazadnjaški, je pa klasifikacija nesreča za uslužbence. Na pr. tu je postavka "zdrava pamet in sposobnost za sodelovanje". V tem predalu lahko nazadnjaški predstojnik kaznuje uslužbenca, ki so naprednega mišljenja, ako se oddaljijo od ortodoksnega mišljenja svojega nazadnjaškega načelnika. Socialisti, pacifisti, kritiki tercijalistva in pobožništva ne bodo našli milosti v očeh konzervativnih predstojnikov.

Kadar gen. Herbert Lord, glavni izvrševalec zveznega proračunskega biroja, gleda okoli sebe in trdi, da misli zopet nekaj "prihraniti" zakladništvo, kar bo razlozil predsedniku Coolidgeu, tedaj se navadno navali kar na skupino uslužbencev enega biroja v departmentu. On nastopi kakor delovodja v tovarni, kadar "postavlja uslužbenca na pravo mesto".

Nekega dne so uslužbenci v glavnih birojih departmента za notranje zadeve izvedeli, da se iz pisarne poberejo ure. Od tega časa poje zvon, kadar je treba pričeti ali nehati z delom. Nekega drugega dne je Work odredil, da se v pisarnah za patente zapro vrata že jutraj ob devetih, da bodo uslužbenci, ki so imeli sitnosti na ulični železnici ali so zakasneli za par minut iz drugih vzrokov, kasni za pol ure. Tako so delali v rudnikih v Coloradu, ki jih lastuje Rockefeller. Ta odredba je bila preklicana, ker so podnačelniki protestirali, uvidevši, da kmalu zastane vse delo v biroju. Nekega drugega dne je bila izdana zapoved, da vratarji ne smejo dovoliti uslužbencem zapustiti poslopja ob delavnem času, ako nimajo spisanega dovoljenja, ki pa mora nositi podpis pisarniškega načelnika in na katerem mora biti zapisano, po kak-nih poslih odhajajo.

Tajnik Work se je dal kaj hitro spreobrniti od gen. Lorda. Prav hitro je zapovedel njegove ekonomske smernice. Iz drugih departmентаv tudi prihajajo priporočila, da bo javna služba kmalu oplenjena za človeško dostojanstvo. Povprečna meza na leto je

(Dajle na 3. strani.)

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Neorganiziran delavec pozna le gorje. Washingtonski dogodki. Stavka rudarjev za uveljavljanje jacksonvillske lestvice napovedana v West Virginiji. Deba zahteva vrnitev državljskih pravic.

Po svetu.

Položaj delavcev je slab po vsem svetu. Stranke v Nemčiji mešetarijo za predsedniški stolec. Splošna stavka vseučiliščnikov v Franciji. Bombajski škandalni proces maje angleško nadvlado v Indiji.

Splošna stavka rudarjev v West Virginiji

Rudarska organizacija je odredila štrajk za uveljavljanje jacksonvillske mezdne pogodbe.

Morgantown, W. Va. — Dne 1. aprila so zastavkali rudarji v osemnajstih unijah okoliških Zapadne Virginije. Organizacija United Mine Workers je odredila stavko, da uveljavi jacksonvillsko pogodbo.

Ker je bil 1. aprila obenem dan osemurnega delavnika in na ta dan rudarji navadno praznujejo, je delo v splošnem potihvalo.

DEBS ZAHTEVA POVRNITEV DRŽAVLJANSTVA.

Socialistična stranka je pričela kampanjo za vzpostavljenje vseh političnih pravic svojemu voditelju.

Chicago, Ill. — Socialistična stranka je začela kampanjo za vrnitev vseh državljskih pravic Eugenu V. Debsu. Kot je znano, je bil Debs leta 1920 obsojen na 10 let zapore radi kršenja vojnih zakonov. Pokojni predsednik Harding je dve leti pozneje pardoniral Debsa, toda državljskih pravic mu ni vrnil. Debs ne more voliti, niti kandidirati za noben urad.

Stranka je apelirala na vse volilce, ki so v letu 1920 volili Debsa, naj pišejo predsedniku Coolidgeu, da vrne Debsu vse politične pravice.

GOULDI SO ŽE VEČ PREJELI, KOT JE ZNESLA NJIH DEDŠČINA.

New York, N. Y. — Ko je star 81 let Gould umrl pred tri in tridesetimi leti, je zapustil svoj družini 82 milijonov dolarjev. To premoženje upravljajo zaupniki, ki so v teh letih izplačali Gouldovim dedičem že 114 milijonov dolarjev. Gouldovim dedičem ni bilo treba prav nič delati za te milijone. Prihajali so sami, ker jim je oče zapustil milijone.

Zdaj se Gouldovi dediči tožijo med seboj, ker se jim zdi, da so prejeli še premalo milijonov, da jih potrošijo v udobnem življenju. Ni torej čudo, ako mora v sedanjem gospodarskem sistemu trpeti na tisoče farmarskih in delavskih družin samo zaradi ene družine.

STAREC NAPADEL MALO BEKLICO.

Chicago, Ill. — Policija je aretirala 65-letnega August Walderja na obtožbo, da je napadel 8-letno Katarino Riedl. Deklica je zapustila zvečer svoj dom, da igra zunaj z otroci. Vrnila se je pa šele malo pred polnočjo. Ko se je vrnila, je izpovedala, da jo je neki tujec vzel s sabo v kino in na to na dom, kjer si je marsikaj dovolil z njo. Kmalu nato so aretirali Walderja, ki pa odločno ta-ji.

Dež, toča in sneg v enem dnevu.

Laramie, Wyo. — V sredo popoldne je bila tu nevihta z bliskanjem in treskanjem, nakar je sledila toča, potem pa sneg. Čez nekaj ur je bilo spet lepo vreme.

LE GORJE POZNA NEORGANIZIRAN DELAVEC

PODJETNIKI NIMAJO ZANJ DRUGEGA KOT PRIGANJŠKI BIČ.

Nizka meza, težko delo in trpljenje ga spremljajo skozi njegovo življenje.

Hillsboro, Ill. — Bilo je sredi marca, ko se je kompanija, ki gradi ceste v okolici, pričela pripravljati za delo. Kompanija prihaja iz Texasa. Odprla je svojo pisarno za najemanje delavcev in objavila je potrebno obvestilo v listih, da išče delavce.

Prišli so prihajati brezposelni delavci. Njih obrazi niso bili veseli, njih hrbti vpoignjeni valed težkega dela, njih roke žuljave. In ko je podjetnik prvokrat odprl vrata svoje pisarne zjutraj ob sedmih, je pred njo stala četa brezposelnih delavcev v nadi, da dobi delo. Podjetniku je svignil zadovoljiv ameh prek obraza, kajti vedel je, da bo lahko izbral in pritisnil na mezo. Naznanil je, da meza za delavce znaša od 30 do 35 centov na uro. Ko je sprejel potrebno število delavcev, izbral je najbolj močne in krepke, je ostalo še toliko brezposelnih delavcev, da bo podjetnik najbrž v kratkem zopet znižal mezo. Delavci, ki so prišli s parom konj in cestno lopato, bodo pa prejeli po 60 centov na uro. Krmo za konje morajo sami preskrbeti. Delavnik traja devet ur. In zakaj tako? Delavci niso organizirani. Pomagati si ne morejo.

Ampak tam v okraju Williamson, o katerem veliki dnevniki ne vedo nič dobrega, povedati, je drugače. Ko je podjetnik, ki gradi ceste, došel do Herrina, je udarila druga ura. Naletel je na organizirane delavce. Podjetnik je zagnal znani podjetniški krik, da mu grozi bankrot, ako bo delavce tako plačeval, kot zahtevajo. Ampak krik mu ni pomagal. Ko je pričel graditi cesto v okraju Williamson, je moral delavce plačati po 80 centov na uro in delali so le po osem ur dnevno.

FARMAR PRIVEZAN K DREVEŠU IN PRETEPEN.

Pretepali so ga njegovi sosedi.

Okemah, Okla. — Farmer S. A. Llewellen je prejel anonimno pismo, v katerem so neznanci povedali, da naj prodaja svojo farmo in se izseli. Farmer se ni oziral na grožnjo. Nekega večera so prišli štirje neznanci z našemljenimi obrazi in ga zahtevali iz hiše. Neki Fate Lewis, ki je bil pri njem na hrani in stanovanju, ga je prisilil, da je bežal skozi okno. Zunaj je padel v roke štiripersonni detelji, ki ga je odvedla do bližnjega gozdička, kjer ga je privezala k drevesu in nato pričela neumljenjivo pretepati s ko-matovim jermenom. Zjutraj ga je našla žena okrvavljenega in privezanega k drevesu.

Vse štiri ptičke, ki so izvršili ta čin in so njegovi sosede, že imajo. Trije sede v ječi, četrti je pa prost pod poročtvom. Obtoženi so človeškega ropa in pretepanja.

Llewellen so pretepli pred dvema letoma v Okfuskeju, Okla.

Trockij, ki je bil večer ubit, je danes pobegnil!

Berlin, 2. apr. — Iz Rige poročajo, da je Leon Trockij pobegnil iz Kavkazije, kjer je bil v sanitariju. Z njim vred sta ušla komunisti Katz in Nikolenko, ki sta imela od sovjetov nalogo stražiti Trockija.

Sovjetsko poslanstvo v Berlinu izjavlja, da je ta vest absurдна. Poslanstvo poroča: "Ravno-kar smo prejeli brzojavko, ki se glasi, da se je Trockijevo zdravje izboljšalo in pred kratkim je imel javen govor. Trockij je zaposlen s svojim književnim delom v Su-chumu na Kavkazu".

Generalna stavka dijakov na Francoskem

Dijaki v konfliktu z vlado, ker je zaprla pravno fakulteto v Parizu radi izgrediv proti neljubemu profesorju.

Pariz, 2. apr. — Dvestotisoč visokošolcev na pariški Sorbonni in osemnajstih drugih vseučiliščih v Franciji je danes stopilo v stavko za nedoločen čas v znak protesta, ker je Herriotova vlada odstavila dekana pravne fakultete na pariški univerzi in zaprla šolo. To je prva generalna stavka dijakov v katerikoli evropski državi.

Konflikt med dijakii in vlado traja že nekaj tednov, odkar je začel profesor Georges Scelle predavati na pravni fakulteti. Scelle je radikalni socialist in tajnik enega ministrov. Konservativni dijaki so začeli protestirati, češ da je imenovanje Scelle pristranski, politični čin. Zahtevali so, da mora Scelle odstopiti. Ko je Scelle prvič predaval, so uporni dijaki naredili kraval v šolski dvorani in preprečili predavanje. To se je ponovilo. Scelle je hotel resignirati, toda naučni minister je odločil, da mora ostati. Ko so se izgrediv na univerzi pred nekaj dnevi zopet ponovili, je minister odstavil dekana pravne fakultete, ker ni mogel ali ni hotel preprečiti izgrediv. To je izvalo vihar med vseučiliščniki po vsej Franciji.

Včeraj popoldne je 7000 dijakov pekorakalo pred stanovanjem odstavljene dekana in mu izročilo peticijo simpatij, katero je podpisalo 40,000 dijakov na pariških vseučiliščih. Med temi je tudi 800 Američanov.

KAZNENCI SO BILI MORALNO UPRAVIČENI DO STAVKE.

Charleston, W. Va. — Preiskovalni osek zapadno-virginjske zakonodaje poroča, da so bili kaznenci upravičeni moralno do stavke zaradi kontraktnega dela v kaznilnicah. Preden je osek izrekel svoje mnenje, so bili seveda nekateri kaznenci že kaznovani zaradi stavke. Osek izjavlja, da so kontrakti nepostavni, ki so jih dobili Isador Gordon, in kompaniji Bardall in Kleason. Gordon je načelnik trusta za delo v kaznilnicah, pri katerem sta obe družbi.

Dalje je osek pronašel, da je sistem kontraktnega dela povzročil stavko. V ječi v Moundvillu izdelujejo srajce.

Odek priporoča, da se kaznenci uporabljajo pri državnih delih, kot na pr. pri gradnjah cest in drugih državnih napravah. Zagovornikom dela v kaznilnicah, ki od tega dela bogate, ni priporočilo odsaka vseh in napeli bodo vse svoje moči, da izbrijejo učinek poročila.

Zbornica ima moč, da odpravi delo za privatne podjetnike v kaznilnicah, ki delajo konkurenco svobodnim delavcem. In zadnji čas je, da se ta nepoštena konkurenca odpravi v vseh kaznilnicah.

Bodočnost bo pokazala, koliko je dosegel osek, ki je pokazal na sle posledice kontraktnega dela v kaznilnicah.

RAJŠE V JEČO KOT K ŽENI.

Chicago, Ill. — John Stramata je njegova žena obtožila, da je njo zapustil in da gleda za drugimi ženskami. Na sodišču je dejala, da nosi marogasto srajco, katero mu je podarilo dekle, ki je vanj zaljubljen, ne mara pa nositi srajce, ki mu jih ona pripravi. Sodnik mu je dal na izbiro, da se vrne k ženi, ali pa gre za nekaj časa na oddih v pobiljševalnico. Strama je izbral pobiljševalnico. V nji bo odslužil petdeset dni denarne globe in stroške.

VEREME.

Chicago in okolica: V soboto večidel oblačno in najbrž deževno. Južnovzhodni vetrovi. Sočnej izide ob 5:31, zaide ob 6:16.

SVETOVNI DEL. POLOŽAJ ZELO SLAB

VELIKA JE ARMADA BREZPOSELNIH V AVSTRIJI.

Tudi v drugih deželah ni boljše.

Chicago, Ill. — Po končani svetovni vojni so bahavi zagovorniki kapitalizma kričali v svet o zmoglostih in sposobnostih podjetnikov in bankirjev, ki v nekaj letih rekonstruirajo, kar je uničila dolgotrajna vojna, in tako ustvarijo svet, v katerem se izplača živeti.

Minila so leta. Tekla so drugo za drugim ali svet se nahaja v takih razmerah, v katerih ga je pustila vojna, ko sta bila izstreljena zadnja puška in zadnji top.

V Avstriji je brezposelna armada največja, odkar je minila vojna. Brezposelne delavce cenijo na 187,000. Kmečko ljudstvo v Avstriji je zelo verno in pričakuje pomoči od zgoraj, ki pa do danes še ni prišla. In tudi še ni naznanila, da pride. Ko so se bankirji prikazali na pozorišču in rekli, da rešijo deželo, je bilo brez dela samo 50,000 delavcev. V par letih so pa bankirji in duhovni na deželi in v mestih tako temeljito rešili deželo z boja pomočjo, da je akoraj štirikrat toliko delavcev brez dela.

Tudi v Belgiji se množi armada brezposelnih delavcev. Belgija spada med tiste dežele v Evropi, ki so izvojevale zmago. Ampak delavci so bili poraženi. Delati morajo za nizke meze, v slabih razmerah in poleg jih tare še tisočletja brezposelnosti.

Tudi v Angliji se množi armada brezposelnih delavcev. Belgija spada med tiste dežele v Evropi, ki so izvojevale zmago. Ampak delavci so bili poraženi. Delati morajo za nizke meze, v slabih razmerah in poleg jih tare še tisočletja brezposelnosti.

V Braziliji je velika industrijska kriza. V tovarnah delajo le po 18 ur v tednu in meze so bile nizke.

Na Švedskem so podjetniki odpoklicali izpor, ki se je raztezal na 130,000 delavcev. Ampak če bodo delavci zdaj delali, je drugo vprašanje.

V Indiji je policija streljala na neoborožene in mirne delavce, ki so zastavkali v tekstilnih tovarnah Cawnpore Cotton Mill kompanije. Šest delavcev je bilo ustreljenih in osem in petdeset ranjenih.

Na Danskem je izprth 50,000 delavcev.

Poročila iz vseh dežel, v katerih gospodari kapitalizem, pripovedujejo o trpljenju delavcev. V pričo teh dejstev pa ljudje, ki se oblaščajo v črne halje in kute, tolažijo delavce: "Trpite, trpite delavci, po smrti bodete pa prejeli svoje plačilo." To so najhujši zavazniki kapitalizma.

OBREŽNA STRAŽA JE ZAPLENILA LETALO.

New York, N. Y. — Obrežna ladja je ujela letalo, o katerem se sdi, da je "Lorraine II." in da je tvorilo zvezo med obrežjem in tihotapsko ladjo daleč zunaj na morju. Ta dogodek povzroči novo sporno vprašanje. Prohibicionisti menijo, ako se dokaže, da je letalo res tvorilo zvezo med obrežjem in ladjo, da bodo lahko zasegli ladjo sto milj in še več od obrežja, ako so naložene z o-pojnimi pištolami, ali če obrežna straža je sumi, da so opojne pišče na nji. Nasprotniki prohibicije so drugega mnenja.

Mehiški general ubil drugega in sebe.

Mexico City, 2. apr. — General Marcel je ustrelil generala Acosta, bivšega prijatelja, v oseb-nem prepiru. Nakar je nameril revolver na svoje sence in ubil se sebe.

Zahrbitno mešetarjenje za predsednika v Nemčiji

Klerikalci pridno mešetarijo a socialisti in demokrati, trga-jo pakete in koketirajo z monarhisti. Socialisti morda obdrže svojega kandidata.

Berlin, 2. apr. — Politično mešetarjenje med glavnimi strankami za predsedniški stolec v Nemčiji je postaja škandal. Med socialisti je zavladala splošna nezadovoljnost in mogoče ostane Otto Braun tudi drugi njihov kandidat.

Pred par dnevi je kazalo, da se socialisti aporazumejo s klerikalci na podlagi obojestranskih koncesij. Voditelji, ki izvršujejo vas mešetarska pogajanja, so se zedinili, da klerikalci pomagajo izvoliti socialistu Brauna ministrskim predsednikom Prusije, socialisti pa v zameno podpro kandidato klerikalnega kandidata dr. Marxa za predsednika republike. Toda klerikalci so imeli v oni roki oljko vejice, v drugi pa nož, s katerim so sunili socialiste izza hrbta. Odrekli so podporo Braunu v praksi zbornici, obenem pa so začeli paktirati s Stresemannovo ljudstvo stranko in nacionalisti za blok desnice.

Med monarhisti tudi ni dosti boljše. Stresemann, ki je pri prvih volitvah indorsiral dr. Jarresa, nacionalističnega kandidata, je zdaj začel intrigirati proti njemu in rine v ospredje drugega kandidata, ki je industrijalec.

DROŽI OD PIVA VAŽNO EDRAVILO.

Uspešno sredstvo proti pelagrij!

Washington, D. C. — Pelagra je strašno bolezen. V Ameriki je razširjena v južnih državah, v Evropi pa v Italiji in Španiji. Ako napade človeka mlo, tedaj dobi bolnik izpuščaje na koži, suho nagrbčeno mumijo podobno kožo, poleg pa postane silno len in ni za nobeno delo. Večkrat pa povzroči tudi blaznost in smrt.

Zdravniki so dolgo časa iskali sredstvo proti tej hudi bolezni. Dr. Goldberg pravi, da so najprvo odkrili v drožih od piva sredstvo proti črnemu jeziku pri psih, nato so pa poskušali te drože proti pelagrij in imeli so uspeh. Letos bodo delali preizkušnje, da doženejo, iz kakšnih snovi so sestavljene droži, ki se izdelujejo iz piva. Te preizkušnje se napravijo v državnem sanatoriju države Georgia.

BODOČI SVETI MOŽJE OBSONJENI ZARADI ROPA.

Rockville, Md. — Blagajna Washingtonovega misijonarskega sementišča je bila okradena za \$626. V začetku so sumili, da so dejanje izvršili veliki grešniki, ki ne dajo počenega groša za cerkvene nauke. Nihče ni sumil bogoslovcev, ki so se pripravljali, da nekega dne postanejo sveti mošje. Ampak vrag je imel svoje kremplje vmes in končno so do-gnali, da so le bogoslovci stegnili svoje roke po tujem blagu. Obtožili so bogoslovca William J. Hegela iz Trentona, N. J., in Wilfred Parra iz Južne Afrike, da sta izvršila čin.

Vršla se je obravnava in bogoslovca sta se priznala krivim. Prvi je prejel trideset dni ječe, drugi pa osemnajst mesecev. Zakaj je bila tako velika razlika v kazni; pa kronika ne pove.

IN ZA TEM DOGODKOM JE ŽIVLJENSKA DRAMA...

Chicago, Ill. — V veči na šte. 4855 Barnardove avenije so našli dva dni stare dete moškega spola, ki je tehtalo sedem funtov. Dete je spalo. Obledelo je bilo čedno in zavito v temnordčo odejo. Na njem je bil ovrtnik iz kožuhotine od ženskega plašča, iz katerega je bilo skrbno izrezano ime tvrdke, ki ga je izvršila ali pa prodala. Dete so oddali v zavetišče St. Vincennes.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.
Naročnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago in Cetero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oglepaju n. pr. (Mare 31-1925) poleg vašega imena da naslovu pomeni, da vam je s tem dnovom potekla naročnina. Ponovite jo posredno, da se vam ne nečaji list.

MUSSOLINIJEVE OBLJUBE.

Veliko je obetal Mussolini, ko so črnosrajčniki z najhujšim in najpodlejšim terorjem delali njemu pot do stola ministrskega predsednika. Obetal jim je, da Italija postane zopet tako slavna kot je bilo nekdanje rimsko cesarstvo, ko je podjarmilo skoraj ves tedanji poznani civilizirani svet. Govoril je, da razmakne meje Italije gori do Donave in da Italija zagospodari na Balkanu do Carigrada.

Bile so besede političnega čvekača, ki je nerazsodnost ljudskih mas uporabil, da so razdrle in uničile, kar je imelo služiti njim, njega pa dvignile na ščit, da jih še bolj tlačí kot drugi mogotci pred njim.

Odkar je Mussolini postal diktator v Italiji, je minilo že toliko časa, da bi bil lahko saj nekaj svojih obljub izpolnil. Ampak storil ni nič. Še celo podjetnikom in kapitalistom ni izpolnil svojih obljub. Njegovo govorenje, da odpravi stavke v Italiji, se je izkazalo kot mlajenje prazne slame.

Ko je izbruhnila prva velika stavka, odkar je Mussolini položil svoje šake na Italijo, je zastavljalo ob enem času več kot sto tisoč delavcev v Milanu, Trstu, Turinu in v drugih lombardskih industrijskih središčih. Zastavkali pa niso samo socialisti, temveč štrajkali so tudi fašisti, ki so prišli do prepričanja, da jih Mussolinijeve obljube ne nasitijo. Milanski delavci so izvojevali koncesije. Povišala se jim je mezda z dostavkom, da se mezda revidira vsake tri mesece, da bo odgovarjala draginji. Fiatova tovarna za izdelovanje avtov je pustila podjetniško zvezo na cedilu. Izstopila je iz nje, da je lahko delavcem napravila koncesije. Stavka v Turinu in Tržiču (Monfalconu) pa še ni končana.

Položaj italijanskega delovnega ljudstva se ni prav nič izboljšal. Izgledi za izboljšanje položaja pa postajajo vedno manjši.

V Nemčiji se je povišala produkcija v industriji. To pokazuje številke. Letos je dve tretjini manj brezposelnih delavcev kot lani ob tem času. Mezde v Nemčiji so za trideset odstotkov še nižje kot pred vojno. Ampak če se razvije produkcija v nemški industriji, kam pojde Italija s svojimi industrijskimi produkti? Na Balkan—in Jugoslavijo, Bolgarijo in Rumunsko? Ko se razvije nemška industrija, ne bo odjemalcev za produkte italijanske industrije.

Mussolini in njegovi adjutanti to dobro razumejo in zato že zdaj iščejo nove izgovore, da se odrine odplačevanje ameriškega dolga. Italija ima sicer kolonije v Afriki. Pred pragom Rima ima Rimsko polje. Ali Mussolini in njegovi fašistovski svetovalci so ravnotako zmogni razviti italijanske kolonije v Afriki in spremeniti Rimsko polje v cvetoči vrt, kot njegovi predvojni predniki.

Gospodarska kriza pride zanesljivo in takrat pride šele čas, da se zamaje ministrski stolec tako močno pod Mussolinijem, da odleti z njega in odide v pozabljenost.

Mussolini lahko še dela obljube, dokler giblje industrija v Italiji. V Ameriko mu je zdaj pot zaprta, da bi vanjo odkladal brezposelne trume italijanskih delavcev. Ko bo industrija pričela dremati, takrat se ljudstvo ne bo dalo nasititi več s praznimi obljubami.

Crispi je bil tudi lisjak. Delal je obljube italijanskega ljudstva. Pripovedoval mu je, kako veliki zakladi so zakopani v puščavi med morjem in Abesinijo, da odvrne pozornost ljudstva od domačih zadev. Prišel je poraz pri Adovi! Dežela se je nahajala sredi gospodarske krize, Crispi se je hotel obdržati z železno pestjo. In Crispi je odšel v pozabljenost. Izginil je kakor sneg, ko ga obsije gorko pomladansko sonce.

Taka usoda čaka tudi Mussolinija. Prvi gospodarski sunek, ki pride, ga ne bo vzdržala Italija. Še toliko manj ga pa prestane Mussolini, ki še do danes ni pokazal drugih zmognosti, kot da ima dobro namazan jezik.

JAVNA GOVORILNICA

(Glasovi Hanov S. N. P. J. in
Hitajeljev Prosveta.)

Gilbert, Minn. — Ko premišljujem življenje in delovanje našega naroda v Ameriki, posebno kar se tiče železnega okrožja z Duluthom vred, kjer tudi sam živim že čez dvajset let, torej so mi razmere vsaj približno dobro znane, vidim, da napredek Slovencev ni tako dober, kakor bi moral biti. Ali bi vasj lahko hū. Kaj je temu vzrok?

Ne bom se postavljaj na mesto sodnika, ker zato se ne čutim dovolj zmognen, zato rajši prepuštam sodbo drugim, oziroma ljudstvu sploh. Naj narod sodi sam, da li je kaj zrelega zrnja v tem, kar hočem napisati. Ako je kaj dobrega in v korist slovenskemu narodu tukaj v St. Louis okraju, naj bi se blagohotno upoštevalo, če ne, se naj zavre.

Fakti je, da smo Slovenci zmogni in sposobni z uspehom voditi razna podjetja. Vzemimo n. pr. naše jednote in zveze, kako so narastle v zadnjih dvajsetih letih, katere brišejo solze in lajšajo življenje zapuščenim vdovam in otrokom, ter dajejo upanje in podporo bolnim članom in njihovim družinam.

Za nas Slovence to velikega pomena ter vsak izmed nas, kdor je član ene ali druge teh organizacij, lahko s ponosom zre na naše ustanove, bodisi z moralnega ali finančnega stališča. Je nekaj, kar nas drži, čeprav smo raztreseni po vseh državah te močne Unije ali izven nje, na ameriškem kontinentu.

Pa kakor smo zmogni in sposobni voditi bratske jednote, mislim, da bi tudi bili zmogni voditi druga podjetja, katera bi bila koristna za naš slovenski narod v Ameriki, koristna z moralnega in finančnega in prvi vrsti, ter s političnega stališča v drugi.

Tukaj v St. Louis okraju nas je mogoče okoli deset tisoč Slovencev in Hrvatov, mogoče še celo več. Večina, ali 99 odstotkov smo delavci, največ rudarji, en odstotek je trgovcev v raznih strokah trgovine, nekaj doktorjev itd. Slovani gotovo štejejo 50% vsega delavstva na Mississippi in Vermillion Rangih, kar pomeni, da je vrednost železne rude, izluščene iz globokih rudnikov ter spravljene na trg potom pridnih rok Slovanov, kolosalna, če premislimo na tonažo ter ceno, rude od tone.

Ta dva ranga producirata dve tretjini vse železne rude, kar se je spravi na površje zemlje v Ameriki in vrednost iste je bilijonska, kar zopet pomeni, da tudi naš narod je prejel lepo vsoto dolarjev v obliki plač ali dnevnega in kontraktnega zaslužka. (Seveda ne dovolj za svoje težko delo. Magnatje skrbijo več za svoje dividende kakor za dobrobit delavcev in njih družin.)

Pri toliki izmenjavi ali prometu denarja, kakor je ravno tukaj, se mi zdi čudno, da ni katera izmed našega naroda, bodisi na lastno roko ali v sporazumu več rojakov skupaj, prišel na misel ter ustanovil slovensko banko. Mislim, da mi bo vsak pritrdil, da je največ ali vsaj 50% vseh vlog v raznih bankah slovenskih. Zakaj bi torej tudi banka ne bila slovenska? Zakaj imajo skoraj v vseh bankah tukaj okoli nastajljene Slovence kot blaginjavne in knjigovodje? Zakaj? Jaz mislim, da zato, da naš narod rajši vlaga svoj denar v njihove banke, ne pa iz ljubezni do slovenskih uslužbencev ali Slovencev sploh.

In tako pridemo do fakta, da mi Slovenci in Slovani sploh s svojimi žulji bogatimo drugodce mesto svojih rojakov. S tem trpimo finančno, moralno in politično. Slovenci in Hrvatje, ali nas ni dovolj, ali res ni med nami 10 ali 15 mož, finančno zadoštni močnih, da bi ustanovili lastno banko? Jaz mislim, da je. Moč je za vodstvo take institucije je tudi dovolj med nami.

Drugo, kar bi bilo dobro, čeprav ne toliko potrebno, je "Wholesale house" bodisi v Duluthu ali na Virginiji. Smelo trdim, da tukaj na rangju je 40% trgovcev Slovanov in ravno toliko odstotkov konzumentov, kar znaša velikansko vsoto denarja za razne ljudske potrebščine vsak mesec. In ves ta denar gre največ v roke tujcev. Tujec ima največ profita od te velikanske vsote, le mal odstotek se prime naših trgovcev po raznih mestih. Tudi tukaj trpimo finančno, moralno in politično. In to po nepo-

trebnem. Če smo zmogni voditi malo trgovine na drobno, ali nismo zmogni voditi trgovin na debelo? Jaz mislim, da.

Tretje, kar bi mogli imeti in bi lahko imeli, je lokalni časopis, kateri bi zastopal naše koristi na "Iron Rangu", nas držal takorekoč bolj skupaj ter bil velika moralna in tudi politična moč za naš narod na "Iron Rangu".

Tudi politični klubi so nam potrebni, vendar o tem ne bom sedaj razpravljaj, ker je bilo omenjeno o tem že poprej. Ostane torej le še ena točka, to je točka bratstva in medsebojne ljubezni ter slege. Poprimimo se teh treh točk, potem katerih bomo lahko dosegli vse te zgoraj omenjene stvari in naša bodočnost bo zagotovljena moralno finančno in politično. — Ironpen.

So. Chicago, Ill. — V javnost sem dal priporočilo gospodu Vinklerju, župniku fare svetega Jurija v So. Chicago, da mu ni treba vtikati svojih prstov tja, kjer nima nič iškati. Z drugimi besedami, svetoval sem mu, naj pusti pri miru Prosveto in S. N. P. J. in tako tudi pevsko društvo "Triglav", kajti on ne spada v nobeno teh organizacij. To sem pisal v št. 57 Prosvete. Ko je list z dopisom prišel v So. Chicago, pa je bil ogenj v strehi. Na grmado z grešnikom! Tekali so od hiše do hiše kakor tepežkarji v stari domovini in vpili so: Zapreti ga dajmo! Ali jaz sem pisal resnico, ne laži. Sele hvalični bi mi morali biti, da sem dal njih župniku prijateljski nasvet, ker boljše bo zanj, če se ne vtika v zadeve naših delavskih organizacij in naprednih listov, ki pišejo v dobrobit delavstva.

Hitro so odgovorili v Edinosti, da pišem laži in natolcevanja. Ko berem njih "odgovor", ki v resnici ni nikak odgovor, temveč čisto navadno zavajanje, se moram čuditi njih kratkournosti. Ali je to sploh kak odgovor. Naj vzamem dopis od št. 44 ali 46, oboje je v bistvu enako, namreč, da ne odgovarja niti stvarnosti niti mojemu dopisu. Samo kopica zabavljivk čez naprednjake, očitane, da je moje klobasarija in ne njih, zabavljanje o lajanju in blatenju predobne in častite, katoliške duhovščine, predbacivanju zgagarstva in potem pa zaključek dopisu pa zopet namigavanje na klobasarijo. Da prava klobasarija to, ki jo je prinesel frančiškanski list, prav tako, kakoršno vidimo v vseh dopisih, mimogrede v njih člankih in tupaht v kakih apologetiki. Niti najmanj stvarnosti ne poznajo, v resnici samo zbirajo šabljive pridevke in grda imena. To se ne pravi pošteno argumentirati. Če so vedeli kaj proti mojemu dopisu, naj bi navedli dejstva, pa ne skmo reči, to je klobasarija in lajanje. Izvzeti ne morem nobenega omenjenih dopisnikov, da bi bil kaj boljši in stvaren, pa naj bo F. Skul ali F. Juvantič.

Pevsko društvo "Triglav" nima nikakih zastopnikov, temveč samo poročevalce se je zanj oglašil. Juvantič mi očita, da sem pri cerkvi "šterno izgubil" in da spreminjam barvo kakor kaka gledališka predstava. Povem resnico, da sem samo enkrat spremenil svoje prepričanje, in to je bilo takrat, ko me je srečala pamet, da sem od cerkve odstopil. Ni me prav nič sram, če sem odstopil od cerkve, šele vesel sem tega. Bilo bi me pač lahko sram, če bi pristopil nazaj k cerkvi, kar bi bilo tudi proti mojemu prepričanju. Gotovo je takega mnenja vsakdo z mano, ki se je enkrat otrešel more. Poročevalcem v Edinosti želim samo dobro, in to je, da bi jih srečala pamet, namreč da bi se več ne zatekali k frančiškanom, temveč bi kot delavci zajemali duševno hrano iz naprednih delavskih listov, ki pišejo tudi v korist zavedenih dopisovalcev frančiškanskega lista.

Skul piše, da bi naprednjaki bili radi učenj. Res, tega želim, le žal, da se delavec v današnjih razmerah skoraj ne more do tega povzpeti. Ampak mi se tudi zavedam, da ni naprednost v zabavljanju čez farje. Saj tega tudi ne vršimo, le nazadnjaki to očitajo. Seveda, če se vse vzame za zabavljanje čez farje: razkrinkavanje njih nelepih del, spletak in prevar ter priporočanje njim, da bi pustili napredne delavske ustanove pri miru, potem seveda pogosto zabavljamo. Nazadnje kdo bi pa tudi ne zabav-

ljaj čez ljudi, ki niso drugega kot na kodo človeštva. Le predobro vem, da bi nikdar ne bilo treba toliko izseljevanja iz rodne domovine, če bi slovensko ljudstvo ne bilo tako nazadovalo valed zgrebene vzgoje, ki jo je nudila baš katoliška višja in nižja duhovščina.

Cisto nič katoličanom pri tukajšnji cerkvi ne kritiziram njih "napredka." Ampak naj smatrajo moj nasvet za kar hočejo, svetujem ponovno župniku Vinklerju, da roke proč od naših ustanov, pri katerih nima on pravice črniti niti besedice. Svoje "napredne katoliške dopisovalce" pa naj povla. To bo indirektno pomagalo napredku med zavednim delavstvom. Opozumljena se bosta namreč katoliška dopisovalca oglašala s še daljšimi klobasami, pametni slovenski delavci pa bodo toliko prej spoznali, pri čem da so. — Frank Gorenc.

Lorain, Ohio. — Kdor je poselel zabave gospodinjstva kluba S. N. D. v Lorainu, gotovo mu še ni bilo žal izgubljenega časa. Tako smo tudi sedaj sklenili, da audimo občinstvu par veselih uric s tem, da vpriporimo dve šoligri, in sicer "Čašica kave" in "Dve teti". Vpriporitev se vrši četrtega aprila ob pol osmih zvečer.

Na svidenje! — Antonija Kotnik.

Elizabeth, N. J. — Vsem članom in članicam društva št. 540 v Elizabethu, N. J., namznanjam, da ne bo društvene seje 2. aprila zavoljo valikenoči. Društvena seja bo 5. aprila. Pridite val članj in članice na društveno sejo. Opozorim tudi brate in sestre, kateri še niso bili meseca februarja in marca na društveni seji, da se vdeležijo prihodnje seje. Imamo nekaj važnega razpravljati. Kateri se ne bodo udeležili vsaj vsake tretje društvene seje, bo društvo postopale žnjimi po pravilih. Obenem tudi opozorim brate in sestre, kateri so v bližini Elizabetha in Newarka, New Jersey, ter še spadajo k številki 56 v New Yorku, da prestopijo k št. 540 v Elizabethu, New Jersey. Pozdravi! — Andrew K. Sprogar, tajnik.

PISMA NA POSTI

v Chicago imajo: V. Kraus, št. 587; Anton Malesich, št. 589; Valentin Pasavento, št. 613; Rozalija Puc, št. 627; Luka Smajic, št. 635; Mitar Sulic, št. 643 in Jacob Zimmer, št. 672. Pisma doliče na glavni pošti v veži z Adams ceste. Poleg tekoče številke povejte kraj, odkoder pisamo pričakujete.

OBJAVA.

Meseč aprila se po naših konzulatih v Ameriki plačujejo take, ako se sto dinarjev šteje za \$1.64 po sledeči lestvici:

Potno dovoljenje z vizo	\$2.10
Knjižica	1.00
Skupaj	\$3.10
Prošnja za potrditev pečata in podpis na dovoljenjih	\$0.58
Konzulat kraljevine S. H. S. v Chicago.	

POVEST O RDEČI MARELI IN NESREČNI PEPELNCI.

Drugače prav vzoren zakonski mož in poznan šaljivec Jože jo je na pustni torek malo polomil in prikolovratil šele popolnolič domov. Pred svojo boljšo pelovico pa je imel rešpekt, kakor prostak pred žarečim ognjem. "Kaj bo, kaj bo?" je premišljeval medpotoma. Sklenjeno — izvršeno. Prav potihoma se splazi v spalnico, sezuje, sleče, vleže v posteljo in razpne čez njo svojo rdečo marlo. Energična Katra zato skoraj ne pride do sape, končno pa le pride do nje in zaropota: "No, trap trapast, kaj naj pa to pomeni?" "Čakam, da se ploha zlije." — r.

Zidovska univerza otvorjena v Jeruzalemu.

Jeruzalem, 2. apr. — Nova židovska univerza v Jeruzalemu je bila otvorjena včeraj ob 7000 glav broječi množici. Zastopniki več kot petdesetih učnih zavodov in akademskih organizacij v vseh krajih sveta so bili navzoči. Predstavniki angleške vlade Balfour je imel otvoritveni govor. Vseučilišče se nahaja na gori Scopus.

Agitacija za "Prosveto"

ZARKOMET

Jugoslavija je civilizirana! Jugoslavija maršira! Jugoslavija napreduje! Postala je v resnici prava moderna država. Zdal lahko dobi posojilo v Ameriki. Danes lahko sklene konkordat s papežem. Ves civiliziran svet jo mora priznati.

Smrtne obodbe in obesanja so v Jugoslaviji na dnevnem redu. Hail!

Pasji rep!

Indijanci v Severni Dakoti so dali Kuliču ime "Medvedje rebro". Indijanci so slabi humoristi, i'll say.

Rešitve nj.

Čenjenj K. T. B. Radovedna sem, če tudi bogec nad nami in rogatce pod nami držita s klovi (K. K. K.). Ako da, tedaj ni rešitve za nas, ki ne plešemo kakor klovi godejo. Naše mestice je krogokrog obdano s K. K. K. Zdal se začne sezona za bele pošasti, katerih bo kar mrgolelo v hosti. Če ni ena pošast, je pa druga. Nekaj mora vedno biti. — J. B. Woodward, Iowa.

Gospodarji so na vrhu.

Mr. Jerič kliče, naj si vsi ogledamo imena lastnikov (delničarjev) frančiškanskega lista, ki so objavljena v poročilu na poštni uradi. Vzel sem si minuto časa in pogledal imena. Na prvem mestu je štirinajst župnikov in potem slede društva in posamezniki.

Iz tega sklepam, da ima kutarski list 14 pravih lastnikov. Vsi drugi so le dali imena in denar — in še bodo dajali.

Možje so v nevarnosti.

S pomočjo Zarkometa se lahko vidijo stvari v "selarijih", kjer se dvigajo črke na zdravje prohibiciji. Včas so bile ženske v nevarnosti pred pijanci, danes pa so možje pred Ančkami, Pepcami, Lojzkami in Megicami, ki se ga tako navlečejo, da morajo možje bežati. — Strigelj, Sheboygan, Wis.

Oves ljubijo volka.

Dragi K. T. B. Morda te bo zanimalo, da imamo tukaj tako hudega gospoda, da se ga celo pobožne ovčice boje kakor volka. Ampak čudne so te naše ovčice. Očimbolj jih tepeš, rajši te imajo. — Rudar iz Penne.

Bogatini pomagajo revežem...

Čitajte, dragi rojaki, zgodbo iz Barbertona: K nam je prišel velik revež, ves razcapan; morda je pribumal v tovrni kari. Obiskal je ponižno nas bogate delavce in nas prosil, če sme umiti naše duše za mal denar. Dal nam je koverčice s tremi predalčki. V prvi predalček so kapali centi za doščega siromaka, v drugi za revnega škofa in v tretji za berača papeža. Vsi trije so namreč v veliki revščini in pomanjkanju, posebno papež, ki stanuje v razpadajoči bahti in hodi okrog v raztrganih hlačah kakor Jackie Coogan, kadar igra "Mivis". Ker se nam delavcem v Barbertonu dobro godi — bivamo v palačah, obdanih s krasnimi vrtovi, naše miže so obložene z najboljšimi jedili in šampanjcem, vozimo se okrog v lizah po \$6000 in delamo le radi kratkega časa in zdravlja — smo reveža lepo sprejeli, dali smo si oprati naše duše z električno mašino in nasuli smo mu vse tri predalčke s suhim zlatom. Bog nam odpusti naše debele grehe, daj srečo Kazimirju na tem svetu, nam pa nebesa na onem svetu, amen. — Opran grešnik, Barberton, O.

Dogodek št. 26.

Rojaka J. B. in J. P. sta 7. marca t. l. doživela nekaj zanimivega. Precej korajžna (očividci pravi, da sta tisti dan lomila 18. amendment) sta jo hotela ulariti v takozvane "Karpate" po bližnji poti čez kanal. Mislija sta, da je led še trden in J. P. je še malo poskočil, a glej spaka! Led se je udrl in oba sta imela mrzlo kopel v kaki 5 čevljev globoki vodi. Delavci iz bližnjega lesnega skladišča so ju rešili gotove smrti. Ko je bil J. P. že doma, se je spomnil, da je imel pri sebi \$5 v papirju. Bankovec je bil moker in rojak ga je položil zunaj na sonce, da se posuši. Prišel pa je mimo zamorec in odnesel petak, ne da bi čakal, da se posuši. — Stevoledec, Barberton, O.

DELAJSKE NOVICE

(Federated Press.)

Boj proti stavbni delavcem.

Washington, D. C. — Stavbni podjetniki v Washingtonu so začeli ofenzivno proti delavskim unijam in stavbni stroki in doba splošnih stavk je pred duri. Prizadevati se bodo za 40.000 organiziranih delavcev. Podjetniki so sklenili, da ne priznajo več nobene unije, katere bo zahtevala povznanje mezd.

Slabo se dela povsod.

Taylorville, Ill. — Brezposelni rudarji, ki so odšli za delom v razna mesta, se vračajo s poročili, da ni nikjer boljše. Rudar Viljem Mitchell je bil v Detroitu oni dan, ko je tornado udaril južno Illinois. V Detroitu je hudo delovalo ves dan, toda kljub temu je stalo več tisoč brezposelnih delavcev od ranega jutra do večera pred Fordovimi tovarnami, kakajno na delo.

Položaj v Peoriji je slab.

Peoria, Ill. — Razmere v tukajšnjih premogovnikih niso nič boljše kakor v južnem Illinoisu. Samo ena jama izmed 30 obratuje več kot tri dni v tednu. V aprilu zapro še več rovov. Vodstvo brezplačnega posredovalnega biroja v Peoriji poroča, da rudarji že tri mesece vprašujejo za vsakršno delo.

Delavci, ki grade ceste, je več ko dovolj.

Hillsboro, Ill. — Tu so začeli graditi novo konkretno cesto. Ko je delovodja nabil poziv za delavce, je drugi dan našel pred svojo pisarno pravo Coxijevo armado možikov, ki so se tepli za delo. Delovodja je takoj znižal obljubljeni mezd 35c na uro na 30c in se je dobil več delavcev kot jih potrebuje. Delavci, ki imajo svoje konje in vozove za odvažanje prsti, dobivajo 60c na uro in sami morajo krmiti konje. Delavci je dolg devet ur.

Krojaški štrajk v Baltimorju poravnano.

Baltimore, Md. — 1500 krojaških delavcev, ki so 24. marca zastavali, so se že večinoma vrnili na delo. Lastniki delavnic so jim povišali mezde povprečno 15 odstotkov in delavci so sprejeli. Nova banka krojaške unije. New York. — Krojaška unija A. C. W. A. odpravi svojo banko v Philadelphiji. To je že tretja banka te unije. Prva je bila ustanovljena v Chicagu in druga v New Yorku.

VERSKA PREDLOGA V COLORADO PRIPADLA.

Denver, Colo. — Nižja zbornica coloradske legislature je 1. t. m. porazila predlogo, ki je dolžala, da otroci vseh javnih šol v državi dobe poldrugo uro prosto v tednu v namenom, da lahko pristojujejo verouku. Senat je bil sprejel predlogo.

CENA PŠENICE PADLA ŠE ZA DESET CENTOV.

Chicago, Ill. — Cena za majsko pšenico je padla na \$1.44. V soboto je padla cena pri bušlju za 10 1/2 centa. V ponedeljek se je pa cena znižala še za dva centa.

Borzijski in žitni spekulanti so napravili svoj dobiček. Zdaj lahko pritiskajo na cene, da gredo nizlo, ker bodo trpeli farmarji.

ZOPET SAMOMOR KAPITALISTA.

Wheaton, Ill. — Ralph C. Manning, eden najbogatejših posrednikov v Dupage okraju, se je ustrelil v sredo zjutraj. Poročilo molči o vzroku.

Smrtina kazni v angleški armadi ostane.

London, 2. apr. — Predloga laboratorij za odpravo smrtnih kazni v armadi je včeraj propadla v zbornici s 320 proti 156 glasov. V teku debate je kapitan Bosworth dejal, da je bilo le 287 vojakov eksekutiranih za časa svetovne vojne v angleški armadi. Vojni minister je rekel, da je bilo le 11 odstotkov smrtnih obsodil izvršenih.

Telefotografija v službi policije.

Chicago. — Policijski načelnik Collins je naznanil, da 4. aprila se začne telefotografirna zveza med policijskimi oddelki v New Yorku, Chicagu in San Franciscu. Slike in prstni odtiski vseh zločincev bodo takoj po zločinu poslani po žici od mesta do mesta, nakar bo mogoče v eni uri upotovati, kje se nahajajo znanilci in tatovi.

Indijski proces majo angleško nadvlado

Angleški režim prihaja v nevarnost, če bombajsko sodišče priime mogočnega indijskega kneza, ki je zapleten v umor milijonarja, ljubimca ubežne knezove plesalke.

London, 2. apr. — Angleški politični in družabni krogi, ki še niso prišli k sapi valed sunka, katerega so jim dali ljubavni škandali iz takozvane boljše družbe v Londonu, so prišli v novo zadrego radi velikega škandala, ki se zdaj pere pred sodiščem v Bombaju, Indiji.

Glavni vlogi v tem škandalu igrata, kot je bilo že poročano, lepa indijska plesalka Mumtaz Begum in maharaja (knez) Tukojji Rac Holkar, eden najmočnejših in najbogatejših domačih vladarjev v Indiji, ki vlada provinco Indore.

Cela afera se čita kakor pravljica iz "Tisoč in ene noči". Plesalka, ki je glavna državna priča pred sodiščem v Bombaju, je bila dolgo let v palači maharaje kot ljubavna sužnjica. Porodila je otroka, katerega je dal knez ubiti. To je bilo v Londonu, kjer se je pred leti nahajal maharaja s svojo metreso. Mumtaz Begum se je pa naveličala sužnosti in je ušla. V Bombaju se je seznanila z mohamedanskim milijonarjem Abdul Kadir Baulo, ki je postal njen ljubimec in zaščitnik. Maharaja pa je hotel svojo plesalko nazaj. Ker je ni mogel dobiti izlepa, je poslal četo svojih zvestih uradnikov, da jo s silo ujamejo in pripeljejo na njegov dvor. Dne 22. januarja t. l. so knezovi vohuni zalotili Mumtaz v družbi milijonarja, ko sta se peljala v avtomobilu po cesti v Bombaju. Navalili so nanju. Postavila sta se v bran in hrup je privabil angleško policijo. Medtem je pa bil milijonar ubit v boju. Policija je rešila plesalko, toda ranjeno. Bila je grdo razrezana po obrazu. Napadalec so bili aretirani in obtoženi umora. Zdaj se zagovarjajo pred sodiščem.

Iz poteka procesa je jasno, da je maharaja glavni krivec. On je najel in poslal ljudi, ki so ubili milijonarja Baulo in po izpovedi plesalke je on detomoričec. Po indijskih postavah in šegah je mogoče to vse v redu, ni pa po angleških. Domači indijski knezi uživajo pod angleško nadvlado veliko svobodo in izkoriščajo domačine bolj kakor Angličani. Za domačine velja tudi angleško pravo, toda ali velja tudi za indijske kneze?

To je vprašanje, ki danes muči angleške kroge. Ali pokliče angleško sodišče maharajo, ki ima veliko oblast v Indoru in čigar bogastvo se ceni na preko 100.000.000 rupij, na odgovor radi umorov? Če se sodišče drzne prijeti kneza, ali se morda ta ne postavi po robu in izžve situacijo, ki lahko postane nevarna angleški nadvladi v Indiji?

WASHINGTONSKO TEDENSKO PISMO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

\$1.500. Otroci civilno službene družine morajo takoj dobiti delo, ko dovrše srednjo šolo. Družina navadno odda eno sobo v najem. Tako poteka življenje.

Ali se lahko "ekonomija" izva-ja trajno, pri tem pa delo zaostaja zaradi teh malenkostnih šikan? Ako se govori v jeziku političarjev, tedaj se lahko reče "da". Na pr. v biroju, v katerem so bile vse dobre moči prisiljene resignirati, lahko prebrisan pisar napravi statistično poročilo, ki ga ne bo nihče čital, načelnik departmanta pa lahko trdi, da je napravil velike prihranke. Poleg se pa lahko še trdi, da se je izvršilo fino delo. In to se baje že vrši v birojih, ki imajo služiti delavstvu in konzumentom — v delavskem departmantu in v departmantu za notranje zadeve, pa tudi deloma v poljedelskem departmantu. V birojih, ki se pe-čajo z velikimi industrijskimi in trgovskimi vprašanji, se ne znižujejo stroški. Nihče ne bo pohabil službe za organizirano finan-anco.

Morilec iz umiljenja oproščen.

Berlin, 2. apr. — Poljsko sodišče v Posenu je oprostilo bivšega nemškega vojnega avijatika Muehnickela, ki je med vojno ubil težko ranjenega sovražnika na bojišču, da ga reši trpljenja.

ZA NAŠE GOSPODINJE

Kako plepdati dom?

Včasih izgleda okoli farmarskih hiš zoperno in nepriklupno radi malega nedostatka. Položiti bi bilo treba samo malo več pozornosti in posvetiti par dni dela za olepšavo okoli hiše, pa bi vsa okolica doma dobila bolj ljubko lice. Zakaj bi imeli po kotih na dvoriščih zanemarjenost, da bi rastele grdi pleveli in bi v njem dobivala zatočišče golazen, ko se vendar malo delo za olepšavo doma neprimerno izplača.

Neka farmarica piše, kako je uredila zanemarjeni dom in mesto divjega plevela dala priliko lepim cvetlicam, da rastejo po njenem vrtnu in po prej zanemarenih vogalih okoli doma. Podrobno opisuje, kako je ozaljšala grdi kot ob hiši, ki je bil prej poraščen s koprivami in slakom. Njena pripoved bo morda dala pojasnilo marsikateri slovenski farmarici ali delavčevi ženi, ki lastuje dom, kako ozaljšati okoli-lico, da bo prijetna:

"Zrahljala sem zemljo v kotu kakor za vrt in postavila nanjo za klobuk velike kamene, tako da so tihali drug ob drugem. Nato sem posula zopet zemljo med kamni do polovice njih višine. Skrbno sem gledala, da so bile vse praznine med kamni dobro zasute s prstjo, tako da ni mogel zrak pod kamene, kar bi preveč izsuševalo zemljo. To je važno tudi radi tega, ker koropne rastlin morajo imeti stik z matero zemljo.

Nato sem položila drugo vrsto manjših kamenov med večje in lepo zadelala vse z bogato gnojno prstjo. Ko sem bila s tem gotova, sem še enkrat ogledala svojo gredo in popravila, kjer je bilo kaj narobe, da je izgledalo prijetnejše.

V ozadju grede, prav v kotu sem zasadila rastline, ki rastejo višje kakor aleč (rhododendron), tigrovko (tiger-lily, lady's slipper) in druge divje cvetlice, ki sem jih presadila iz gozda. Na svojo gredo sem celo prinesla "dihurjevo zelje" (akunk cabbage), čeprav ima grdo ime, pa lepo izgleda.

Vseh vrst praproti so, ki jih je mogoče rabiti na taki gredi, od dveh čevljev visoke navadne praproti, pa do pritlikavih in nežnih praprotnih rastlin, ki tako dobro uspevajo na gredah v senci. Skoro vse te praproti je mogoče dobiti v gozdu.

Bolj v ospredju grede sem zopet zasadila skoraj samo divje cvetlice iz gozda. Zlasti divje vijolice so bujno uspevale med grobljem. Navadne plave so še najbolj popularne, ampak mednje pomešati bele in rumene, napravi še lepše lice. Razpasejo se pa tako, da je treba paziti, da druga druge ne prerastejo v letu ali dveh. Vmes je dobro nasaditi tudi par korenin trobentic (cowslip) raznih met (mint, catmint ali catnip). Gorski čaj (mountain-tea), rastlina, ki rodi vabljive svetle jagode, je tudi zelo na mestu v skupini drugih cvetlic na gredi. Ko je vsa greda posajena, je dobro posaditi ob roboh še kako ovijalko, bršljan ali alično, za vznožje grede, ako je sence dovolj, pa se prilaga nekoliko mahu, ki bo rad uspeval v senci, kjer je dovolj moče.

Na gredo se prilaga v pomladnem času tudi spomladna cvetlica, hijacinta, velikonocnica, tulipan itd. Za vse te čebulke je sedaj za to leto še skoraj prepozno, kakor tudi za narcize, ampak dobro jih je vendar vsaditi, ker močno razpasejo svoje korenine med poletjem, drugo spomlad pa pričnejo poganjati takoj, kakor hitro skopni aneg. Zgodnje spomladne cvetlice bodo pričele cvetati že prej, kot bo praproti razvila svoje kodraste popke.

Gredo na kamenju je mogoče tudi narediti na solčni strani, a treba je rabiti rastline, ki hitro poženejo na plano in kmalu nadijo zadostno senco praproti. Zbirka takih rastlin je skoraj neomejena. Tudi pritlikave cvetlice, ki dobro uspevajo na zgornem solncu, naredijo lepo gredo. Mič-na greda bo, če se mešano posadijo mačke, marjetice, (pansies, daisies, portulaca, candytuft) ali snežnice, katere se s svojim hladno zvenecim imenom tako udobno razvijajo v vročem poletnem dnevu.

V vlogu na meji kamniti gredi sem videla pozne tulipane, kako kraljujejo nad razvijajočo se gredjo in skromno mačko, katere se je pred letom razvstila v pritlikav, ampak košat grmiček. Oni visoko nosijo svoje svilene glayice, stegajo se proti solncu skozi ves dah, dokler ne omagaajo proti večeru, a zametasta mačka, se pobožno priklanja k materi zemlji in v svoji zaljubljenosti se radovedno obrača proti močno se razvijajočemu maku, ki pa je še ves zelen in se še ne ve, kaj bo iz njega.

Cebulčke je treba pustiti v zemlji za vedno, ker skrbijo sami zase, da ne pozebejo in se tudi potrudijo, da prvi zacvetejo spomladi. Letos so že sredi marca pokukali iz spočite zemlje.

Vesti iz Jugoslavije

Zakon o tisku. V vrsti zakonov, ki jih misli predložiti vlada novi skupščini, pride na prvo mesto zakon o tisku, katerega je minister za izenačenje zakonov g. Srakic že predložil narodni skupščini.

Predloženi zakon o tisku je reakcionaren poskus, kako se bolj omejit v naši državi svobodo tiska in izražanja misli. Po novem zakonu je odgovorni urednik lista tisti, ki list dejansko piše in mu daje pravec. Za vse, kar izide v listu, odgovarja pisec, urednik, tiskar, tiskalica in razširjalec. Pri tem ni naznačen ne obseg odgovornosti, ne red odgovornosti. Urednik odgovarja za vse, kar je v listu nastiskano, a ni podpisano.

Strogo se bo kaznovalo tudi vzbujanje plemenitih sporov ali pozivi na spremembo obstoječega družabnega reda. Zakon uvaža za prestopke proti tiskovnemu zakonu silno visoke kazni. Kaznujejo se prestopki proti javnim interesom, proti časti, prestopki čisto tiskarskega značaja. Kazni za prestopke proti javnim interesom se gibljejo med dobo treh mesecev do petih let. Za razžaljenje kralja se uvaža kazen od 1 do 5 let, za obrekovanje kralja od 1 do 10 let in z denarno kaznijo od 20.000 do 200.000 dinarjev.

Razžaljenja sodnje, vojske, javnih uradov in sploh javnih funkcionarjev se kaznujejo z zaporom od 3 mesecev do 5 let, obrekovanja pa z zaporom od 6 mesecev do treh let in z denarno kaznijo do 100.000 dinarjev. Kdor razžali fizično ali pravno osebo, se kaznuje od enega do treh let, kdor obrekuje fizično ali pravno osebo, z zaporom od 6 mesecev do treh let in z denarno globo 30.000 dinarjev.

Mislimo, da nam k temu poročilu ni treba mnogo dostaviti. Ako postane ta načrt zakon — potem bo morala vsa politika iz našega tiska izginiti, razven politike, ki hvali vlado.

Časopisje bo smelo nemoteno pisati le še o umorih, tatvinih in nesrečnih ljubeznih. Vse druge stvari pa bodo zelo nevarne. Kje bo meja med kritiko, razžaljitvijo in obrekovanjem, med obrambo pravic in interesov in med hujskanjem? Kdo bo postavil to mejo?

Otrok s tremi rokami. — Pri Miljevi v Hercegovini je neka kmetica rodila dete s tremi rokami. Tretja roka je na plečih. Porod je bil težak in je žena na porodu umrla. Dete je slabo razvito in najbrže ne bo ostalo pri življenju.

Umrla v Ljubljani. — Matilda Zabukovec, zidarjeva hči, 1 dan. — Alfonz Auerperg, sin pisarniškega pomočnika, 5 let. — Feliks Pras, krojaški pomočnik, 27 let. — Marija Mohar, kuharica, 54 let. — Janez Rebolj, novorojenček, nadčistiljevin sin, četrt ure. — Marija Sodnikar, delavčeva žena, 66 let.

Umri je v Gradu Josip Ornik, pred vojno župan v Ptuj. Ornik je bil vodja predvojnih štajercijancev.

Nesreča s kolesom. — Viktor Kralj iz Berčevega se je ponesrečil ko se je vozil s kolesom iz Dolskega doma.

Iseljavanje jugoslovanskih muslimov. Turška vlada je za letošnje leto dovolila priseljitev 30.000 mohamedancev v Turčijo. Da se pomnoži število prebivalstva, je turška vlada že lani leto naselila na svojem ozemlju mnogo muslimov iz Jugoslavije in Bolgarije. Tudi prihodnje leto bo dovolila približno 50.000 jugoslovanskih muslimov priseljitev v Turčijo. Priseljenci dobe od vlade seme za setev, hišo pa si morajo zgraditi na lastne stroške.

Slovenska Narodna

Metelovnica 2. aprila 1927

Podporna Jednota

Iskupa 17. aprila 1927

GLAVNI STAN: 2827-28 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincent Cinkar; podpredsednik Andrej Vidrič, R. F. D. 1, Box 123, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolnišnice oddelka Elias Novak; gl. blaginjak John Vagrlick; urednik glasila Joka Zavrtlik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBOR:

Martin Zelenkhar, predsednik, Box 278, Harborton, Ohio; Frances A. Tanager, 2237 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križanec, 12111 Huntington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2823 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Tardoli, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODBOR:

OSREDNJE OKROŽJE: Elias Novak, predsednik, 2827-28 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VERODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosoli, Box 286, Mead Bros. Pa.

SEVERNO OKROŽJE: Joseph Kozbe, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ANTON SULAR, Box 184, Gross Kana, za Jugoslov.

FRANK KLIN, Box 229, Chisholm, Minn., za sev. zap.

JOHN GULCH, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 648 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zervetok, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Sajo, 2829 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitelni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolite Ovon, 2829 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Ode, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VEROVNI IZDAVNIK: Dr. F. J. Kera, 6322 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborskimi, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki ne nanašajo na posla gl. predsednika ne nanašajo Predsedništvo S. N. P. J., 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BOLJAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blaginjšvo S. N. P. J., 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi prilobo glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, 648 Willow St. Chicago, Ill.

Vsi prilobo na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenkhar, Box 278, Harborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, razpisani, oglaš, naročeni in spisi vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVEA", 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKEH ORGANIZACIJ V CHICAGO.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Predavanje o slov. časopisu, v petek večer 10. aprila, v dvorani SNPJ.

Društvo Slavija št. 1, SNPJ. — Plesna veselica v soboto 11. aprila v dvorani SNPJ.

Zveza slovenskih organizacij. — Plesna veselica, v soboto 18. aprila, v Narodni dvorani na Racine Ave.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Dramska predstava, v nedeljo 19. aprila, v dvorani OSPA, 1128 W. 18th St.

Soc. klub št. 1, JSZ. — Predavanje o delavskih organizacijah, v petek večer 24. aprila, v dvorani SNPJ.

Pevsko društvo Lira. — Koncert v nedeljo 26. aprila, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ. — In krojaška unija 1104. — Proslava 1. majnika, 1. maja, v dvorani SNPJ.

Društvo Nada, št. 102, SNPJ. — Domača zabava, v soboto 2. maja, v dvorani SNPJ.

Pevsko društvo Sava. — Koncert v nedeljo 3. maja, v dvorani SNPJ.

Slov. postaja M. W. of A. — Plesna veselica, v soboto 9. maja, v dvorani SNPJ.

Slov. del. Sokol. — Pomladanski nastop, v nedeljo 16. maja, v Pilsen Sokol dvorani na S. Ashland in W. 18th St.

Društvo št. 1, SSPZ. — Piknik v nedeljo 21. junija, na Stenarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Zvon, št. 70, JSKJ. — Piknik v nedeljo 28. junija, v Summit, Ill.

Zveza slovenskih organizacij. — Piknik v soboto 4. julija, na Stenarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srecm nasnanjam sorodnikom, znanecm in prijateljem širom Amerike žalostno vest, da je nemila smrt ugrabila našega ljubega sina

FRANKA TAVZELJ

Umri je dne 2. marca 1925 v Memorial Hospital v Johnstown, Pa. Bolan je bil tri in pol leta. Operiran je bil 26. dec. 1924 na pljučah. Pogreb se je vršil 5. marca, t. j. na St. Rosary Cemetery v Republic, Pa., in sicer po katoliškem obredu. Bil je član dr. "Slovenski delavec" št. 85, S. N. P. J., katerega članstvu se prav iskreno zahvalim za polnoštevilno vdeležbo pri pogrebu in za kranj venec, ki so ga položili na njegovo krsto v zadnji pozdrav. Prav lepo se zahvalim tudi moji sestri Ani in svaku Antonu Cernologar, ki je šel z mano v Johnstown, Pa., po truplo našega sina in za darovani kranj venec. Lepa hvala društvu nem. tajniku Joseph Kovac, ki je šel s štirimi drugimi člani vso noč ob njegovem mrtvaškem oždr. Še enkrat prav lepa hvala vsem, ki so se pogreba vdeležili in nas tolažili ob času žalostne nesreče. Počivaj umiru dragi sin in brat, ter lahka bodi Tebi ameriška zemlja. Zalujoci ostali: Joseph in Julija Tavzelj, stariša, Mary in Annie, sestri, Tony, Joe, William, Albert in Edward, bratje, vsi v Republic, Pa.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srecm nasnanjam sorodnikom, znanecm in prijateljem širom Amerike žalostno vest, da je nemila smrt ugrabila našega ljubega sina

FRANKA TAVZELJ

Umri je dne 2. marca 1925 v Memorial Hospital v Johnstown, Pa. Bolan je bil tri in pol leta. Operiran je bil 26. dec. 1924 na pljučah. Pogreb se je vršil 5. marca, t. j. na St. Rosary Cemetery v Republic, Pa., in sicer po katoliškem obredu. Bil je član dr. "Slovenski delavec" št. 85, S. N. P. J., katerega članstvu se prav iskreno zahvalim za polnoštevilno vdeležbo pri pogrebu in za kranj venec, ki so ga položili na njegovo krsto v zadnji pozdrav. Prav lepo se zahvalim tudi moji sestri Ani in svaku Antonu Cernologar, ki je šel z mano v Johnstown, Pa., po truplo našega sina in za darovani kranj venec. Lepa hvala društvu nem. tajniku Joseph Kovac, ki je šel s štirimi drugimi člani vso noč ob njegovem mrtvaškem oždr. Še enkrat prav lepa hvala vsem, ki so se pogreba vdeležili in nas tolažili ob času žalostne nesreče. Počivaj umiru dragi sin in brat, ter lahka bodi Tebi ameriška zemlja. Zalujoci ostali: Joseph in Julija Tavzelj, stariša, Mary in Annie, sestri, Tony, Joe, William, Albert in Edward, bratje, vsi v Republic, Pa.

Draga hčerka, dokončala si svojo trnjevo pot tega sveta, poslovala si se od nas za večno, sicer pridemo vsi za teboj, ko končamo naš zemeljski življenjski boj. Počivaj v miru in lahka bodi Tebi ameriška gruda. Zalujoci ostali: John in Franciška Ellar, stariša, Mary Ellar, sestra. Vsi v Carona, Kans.

Član S. N. P. J. Mrti svoj list in priključuje novo član.

